



**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii  
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et  
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs  
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

**Izquierdo, Sebastián**

**Romae, 1664**

Disputatio XVI. De Bonitate ipsa. Et Perfectione Dei in speciali.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)



## Propositio 5.

246 Nulla negatio entis est mala in se absolute aut per essentiam, aut per aliud sibi accessorium.

Per essentiam quidem: tum quia nullum est possibile malum absolutum, & per essentiam iuxta dicta q. 8. tum quia nulla negatio habet essentiam iuxta dicta q. 9. Per aliud autem sibi accessorium; tum quia non habenti essentiam, uti nulla negatio habet, nihil accessorium potest sic esse disconueniens, ut illud vitiet, & reddat absolute malum: tum quia per nihil sibi accessorium potest vitari, & reddi malum, quod per essentiam non est bonum, (qualis nulla negatio est iuxta dicta q. 9.) salis daretur absolutum malum absque omni bono contra dicta ex S. August. & S. Th. proposit. 4. tum denique quia fœditas in qua consistit malitia absoluta iuxta dicta q. 1. sine subiecto positivo, qualis nulla negatio est, consistere nequit, ut ex se patet. Hæc de negationibus, venio ad chymæras.

## Propositio 6.

347 Chymæra illæ, quæ solum per species alienas sunt conceptibiles, nullam malitiam habent in se aut absolutam, aut respectiuam.

Quia nullam veritatem obiectionem habent in se, sine qua nulla malitia vera potest consistere; ut constat ex se, & ex dictis in simili q. 9. proposit. 3.

## Propositio 7.

348 Chymæra illæ, quæ etiam per species proprias sunt conceptibiles, quemadmodum bonæ, ita & malæ tum absolute, tum respectiuè possunt esse intra suum statum quiditatum.

Hæc propositio per doctrinam datam in simili quæst. 9. proposit. 4. mutatis mutandis, venit consequenter probanda. Quod, quia facile ab ynoquoque, illa applicata, præstari potest, ego ad reliqua pergo.

349 Hic tractant multi de causis malorum. Quam tractationem, quod multa supponat præcognita de naturâ, & varietate causarum, effectuumque, qui circa mala versari possunt, ego ad opportuniorum locum remittendam decreui. Interim videri inter alios potest Petau. de hoc argumento differens latè, & crudité lib. 6. Thol. dogm. cap. 5. & 6.



## DISPUTATIO XVI.

## De Bonitate ipsâ, &amp; Perfectione Dei in speciali.

Postquam de Bonitate & Perfectione rerum in vniuersum differimus in præcedente dispu-

tarione, promptum est iam; ut in præsentem de Bonitate, & Perfectione Dei in speciali differamus.

## QVAESTIO I.

## Veram Deum sit bonus.

Quæquam de bonitate Dei, suppositâ eius existentia, nullum dubium subesse possit. Nam; cum Deo nihil melius excogitari queat, id quo melius nihil est, bonum esse, quis dubitat? ut bene Boet. lib. 3. de Consolat. prof. 10. Ordo tamen doctrinæ postulat, ut illius certitudinem, & euidenciam in hac q. statuamus.

## Propositio 1.

Certum secundum fidem est, Deum esse bonum.

Id enim testantur passim sacræ Scripturæ. Iudith. 13. *Confitemini illi omnes; quoniam bonus.* Psal. 105. 106. 107. & 135. *Confitemini Domino; quoniam bonus.* Et 118: *Bonus es tu, & in bonitate tuâ.* Et 134. *Laudate Dominum, quia bonus Dominus.* Saepèque alias. Ieremix 33. *Quoniam bonus Dominus.* Nahum. 1. *Bonus Dominus.* Matth. 19. *Vnus est bonus Deus.* Marci 10. & Lucæ 18. *Nemo bonus, nisi solus Deus.* Alibique sæpissimè. Supponuntque communiter sacræ Ecclesiæ Concilia, quin opus fuerit, articulum hunc expressâ definitione contra aliquem ipsi contradicentem firmare. Nam ut bene Synesius orat. de Regno pag. 9. *Borum Deum utique prædicant omnes vbiuis terrarum populi tam sapientes, quàm imperiti; idque vniuersi mutuo consensu, atque vna voce profiterentur; licet, quod ad alia pertinet, varijs de Deo sententijs discrepent.*

Per loca autem sacræ Scripturæ commemorata, quibus Deus absolute dicitur bonus, bonitas absoluta, quæ Deus in se absolute est bonus, imprimis adstruitur; & consequenter bonitas respectiua, quæ Deus bonus est sibi ipsi. Si quidem duæ illæ cuiusuis entis bonitates, ratione nostrâ dumtaxat distinctæ inter se, omnino inseparabiles sunt iuxta dicta disp. 15. q. 1. n. 11. atque etiam q. 7. proposit. 3. Sunt tamen & alia loca Scripturæ, quibus Deus bonus insuper prædicatur suis creaturis, ut ille Psal. 72. *Quam bonus Israel Deus is, qui recto sunt corde.* Et similia. Quæ verò ratione Deus suis creaturis bonus sit, inferius explicabitur.

## Propositio 2.

Euidens secundum rationem naturalem est, Deum esse bonum tum in se absolute, tum sibi ipsi respectiuè.

Id namque est manifestum primò; quia iuxta demonstrationem factam disp. 15. q. 7. proposit. 37. non potest non quodlibet ens per suam essentiam esse bonum in se absolute, atque ad se & sibi respectiuè. Igitur Deus vel titulo entis præcisè non potest non & in se absolute, & sibi respectiuè esse bonus per suam essentiam.

Secundò ex prædicato entis à se, quod Deus



Deus habet, prout est demonstratum disp. I. euidenter inferitur, Deum & sibi, & in se bonum esse. Quid enim euidentiùs, quàm esse bonum habenti, ipsumque proinde reddere bonum hoc, quod est, habere esse à se ipso independenter ab omni alio?

6 Tertiò ex omnibus alijs Dei attributis tum in præcedentibus demonstratis, tum in sequentibus demonstrandis vtraque dicta bonitas Dei euidentiùs colligitur. Cum euidentiùs sit, esse Deo bonam necessitatem in existendo; independentiam omnimodam ab omni alio, & plenam sufficientiam sui; aternitatem; immensitatem; simplicitatem; vnitatem; sapientiam; omnipotentiam, &c. atque in his omnibus infinitatem. Rursusque euidentiùs sit, non posse non Deum per tot, tantaque bona sibi secum ipso identificata euadere, siue esse bonum in se, iuxta doctrinam generalem statutam disp. 15. q. 7. proposit. 3.

7 Quarta vtraque Dei prædicta bonitas cum euidentiâ inferitur specialiter ex prædicato, quod ille habet causâ primâ, fontalique cæterorum entium principij: prout etiam demonstratum est disp. 1. Cum sit manifestum, non posse non esse in se, atque adeo etiam sibi bonum id, quod est causâ primâ, fontalique principium cæterorum omnium bonorum: sitque statutum, & demonstratum disp. 15. q. 8. cætera omnia entia & in se, & sibi per suas essentias necessariò esse bona. Atque hæc satis, superque modò sint in re certissima, amplius, & amplius nihilominus ex dicendis in sequentibus demonstrandâ.

QVAESTIO II.

Virum Deus sit perfectus. Et quibus perfectionibus.

8 Suppono primò ex dictis disp. 15. q. 3. perfectum strictè sumptum esse id, quod est integrum quoad bonitatem sibi debitam; latius tamen vsurpari etiam pro quolibet bono absoluto. Perfectionem verò; tametsi sit ea, loquendo propriè, forma perfecti seu stricti, seu lati; communis solere vsurpari pro quolibet bono relato, siue pro qualibet bonitate perficiente quavis ratione subiectum, siue ens, cui inest, siue cui conuenit. Quo pacto in præsentî q. sicut & aliàs sæpe, vsurpatur. Imperfectum autem, siue non perfectum pro opposito vtrius perfecti potest, & solet sumi. Quemadmodum etiam imperfectio pro opposito perfectioni quouis ex dictis modis accepta sumenda venit. Communiter tamen solum sumitur pro opposito perfectioni acceptæ pro bono relato perfectiuo. Quo pacto sumpta est duplex; altera imperfectio positua, quæ est malitia relatâ; altera imperfectio negatiua, quæ non est malitia, vt latius supra exposuimus disp. 15. q. 4.

9 Suppono secundò, quatuor imprimis modis (quod ad rem attinet, physicè scilicet, & identicè) solere dici aliquam perfectionem inesse alicui enti. Primò formaliter, hoc est, secundum formalem suum conceptum, vt inest Deo omnipotentia, homini rationalitas, & animalitas, Angelo spiritualitas, &c. Secundò virtualiter, vt inest quilibet effectus in suâ causâ efficienti. Ter-

tiò æquialenter, vt inest quilibet in quolibet sibi æquialenti in ordine ad aliquod munus, velut in animâ hominis forma plantæ in ordine ad vegetandum, & forma bruti in ordine ad sentiendum, & in vno aureo plures monetæ inferiores in ordine ad emendum; pariterque in alijs huiusmodi. Quartò denique eminenter, quando id, quod in se continet aliud siue virtualiter, siue æquialenter, ipso contento præstantius, siue perfectius est. Itaque contineri aliquid in aliquo eminenter supra contineri virtualiter, aut æquialenter solum addit excessum continentis comparatione contenti iuxta communem acceptionem.

10 Est tamen hic supponendum tertiò, effectus in suâ causâ adæquatâ, qualis sola causâ primâ, nimirum Deus opt. max. esse potest, infinite sublimiori modo contineri eminenter, quàm continenter in suis causis inadæquatis, quales necessariò sunt omnes secundæ, scilicet creaturæ. Deus quippe tali eminentiâ continet in se totam perfectionem suorum effectuum, atque adeo suarum omnium creaturarum, vt tam perfectus sit per se solus, quàm coniunctus cum illis; prout supra disp. 1. q. 7. n. 146. statumus. Cum tamen causâ secundâ per coniunctionem cum suis effectibus sæpe perfectiores euadant; semperque coniunctum ex illis, & ex effectibus perfectius sit, quàm ipsa sola. Vt enim arguebamus ibi, si causâ primâ, à qua tanquam à suo fontali, & adæquato principio exeunt omnes effectus, non præcontineret in se totam eorum perfectionem ita eminenter, vt tam perfecta esset se sola, quàm coniuncta cum illis; fieret vtique, vt illis daret, quod non haberet, & ditaretur donatione, rerumque subinde vniuersitas per bonum necunde asportatum, sed veluti ex nihilo pullulans ditior euaderet. Quæ planè absurda sunt. Etenim, si coniunctum ex causâ primâ, & suis effectibus perfectius, æstimabiliusque esset, quàm causâ primâ sola, excessus ille perfectionis, & oriretur ex causâ primâ, vt ponitur, & ex ipsâ oriri non posset; quia in ipsâ non erat præcontentum. Tum & daretur effectibus à causâ primâ, & eis ab eâ, vt pote non præhabente illud, dari non posset. Tum causâ primâ dando effectibus, quod non haberet, sibi, vniuersatatiq; rerum aliquid necunde comparatum, acquireret. Quæ omnia implicatoria sunt. Itaque de conceptu causæ primæ, præ causis omnibus secundis, est, istiusmodi mentis genere præhabere, continere, retinereque in se totam omnino perfectionem, quam dat formaliter suis effectibus; adeò, vt producere talem causam tales effectus bonos, non tam sit nouam bonitatem, siue perfectionem eis dare, quàm sub nouo quodam essendi modo extendere ad illos formaliter eandem, quam in se præhabet, retinetque eminenter. Qui est proprius modus, quem summa Dei bonitas habet diffundendi se ipsam, seque ipsam creaturis communicandi, iuxta doctrinam D. Dionysij, & aliorum Patrum, communemque Theologorum expliationem. De quo plura dicenda venient q. 4. His positis, & cæteris, quæ statuta relinquinus disp. 15. lit.

Propositio I.

Certum secundum fidem est, Deum esse perfectum.

Id namque imprimis tradidit nobis expressè Christus Dominus, cum dixit Matthei 5. *Esote ergo*



ergo vos perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est. Quæ verba exponens Concilium Lateranense, pro vt habetur in cap. Damnamus de Sum. Trinit. & fide cath. iunxit, *Ac si diceret manifestius; esse perfecti perfectione gratiæ, sicut Pater vester celestis perfectus est perfectione nature; utraq; videlicet suo modo.* Deinde idem ipsum contendantur omnia Scripturæ loca quæ præced. commemorata, quæ Deum absolute prædicant bonum, quatenus id solum, simpliciter, & absolute loquendo, bonum vocari solet, quod nullum in suo genere defectum habet; atque adeo in suo genere perfectum est. Vnde potiore iure comprobant eandem veritatem ea Scripturæ testimonia, quæ Deum esse summum bonum, ostendunt prout videbimus q. seq. Iam verò, in propositionem datam omnes Patres, atque Theologos vnanimiter conspirare, adeo perspicuum est, vt nullum eorum opus sit singillatim referre.

## Propositio 2.

12 Euidens secundum rationem naturalem est, Deum esse perfectum.

Loquendo enim de perfecto sumpto strictè pro integro quoad bonitatem sibi debitam, id primò demonstrandum venit ex prædicato causæ primæ bonorum omnium contingentium, quod Deus habet. Eius enim titulo per nullum bonum sibi contingens potest reddi melior, quàm sine illo est; eo quòd totam omnium bonitatem, seu perfectionem præcontinet in se eminenter iuxta argumentum nuper factum suppositione tertiâ. Vnde patet, nullum bonum contingens posse esse debitum Deo tanquam quid pertinens ad ipsius strictam perfectionem; per nulliusque subinde defectum posse desinere Deum esse perfectum strictè. Ex quo manifestè consequitur, à solis bonis necessarijs, quæ Deo deficere non possunt, euadere ipsum strictè perfectum atque adeo ipsum non posse non esse talem, talemque proinde esse defacto. Quod erat demonstrandum.

13 Secundò demonstratur id ipsum ex prædicato, quod Deus habet infiniti quoad bonitatem, seu perfectionem à nobis supra demonstrato disp. 14. q. 2. Huiusmodi enim infinitudo, vt per sibi dicta innotebit, euidenter fert secum, habere Deum omnem perfectionem sibi possibilem. Hinc autem manifestè consequitur, habere Deum omnem perfectionem sibi debitam: quia solæ perfectiones Deo possibile sunt esse debita ipsi: cum nequeat esse debitum ipsi quidquam ipsi impossibile iuxta proposit. 11. statutam disp. 15. q. 7. Habere autem Deum omnem perfectionem sibi debitam, & esse integrum quoad bonitatem sibi debitam, atque adeo strictè perfectum, idem est iuxta suppositionem primam.

14 Tertio ex eo, quòd Deus habeat omnem bonitatem sibi possibilem, prout postulat infinitudo eius, sequitur Deum carere omni sibi malo: quia iuxta proposit. 4. statutam disp. 15. q. 7. vniuersique est bonum, & debitum carere omni sibi malo, atque adeo etiam iuxta dicta nuper possibile. Carere autem Deum omni sibi malo, & esse strictè perfectum in idem recidit; vt esse imperfectum, & habere aliquod sibi malum iuxta dicta disp. 15. q. 4. Quandoquidem vnumquodque

dumtaxat potest desinere esse perfectum strictè, siue esse imperfectum per defectum alicuius bonitatis sibi debitæ iuxta definitionem statutam ibidem; qui defectus malum quoddam ipsius est iuxta proposit. 9. stabilitam dictâ q. 7. disp. 15.

Quartò. Deus nullatenus potest esse malus. Ergo nec potest non esse strictè perfectus. Consequentia est bona. Quia si Deus non esset strictè perfectus, aliqua perfectione sibi debitæ careret iuxta definitiones statutas disp. 15. q. 2. & 4. Quæ carentia malum quoddam ipsius esset iuxta proposit. 9. statutam in eadem disp. 15. q. 7. Et quidem ipsius defectum perinde, ac esset perfectum, vt supponitur, eius contradictorium; ipsumque propterea reddens malum iuxta proposit. 3. dictâ q. 7. Probo ergo antecedens. Quia Deus non potest esse malus à malo aliquo sibi necessario iuxta proposit. 14. eiusdem q. 7. Et multò minùs à malo aliquo sibi impossibili, vt constât ex se, & ex proposit. 15. statuta ibidem. Sed neque à malo aliquo sibi contingente. Quia, cum contradictorium mali contingentis sit proportionaliter, atque adeo contingenter bonum, iuxta propositionem 4. dictâ q. 7. si Deus à malo aliquo sibi contingente isfici posset, & reddi malus, à contradictorio eius bono posset perfici, & reddi bonus; atque adeo melior, quàm in se necessario est, contra doctrinam stabilitam suppositione tertiâ. Deus igitur à nullo malo malus, atque adeo neque imperfectus esse potest. Quod erat ostendendum. Quandoquidem nullum superest excogitabile malum comparatione Dei præter necessarium, vel impossibile, vel contingens, vt constât ex se, & ex demonstratione factâ in Phisico Scient. disp. 8. q. 4. proposit. 11.

Manet itaque demonstraum hactenus, Deum perfectum esse strictè, idest integrum quoad bonitatem sibi debitam, atque adeo immunem ab omni imperfectione positiuâ, quæ malitiâ relata est. Quod satis ad nostram propositionem videbatur: quandoquidem id, quod tale est in suo genere, perfectum dicitur esse, loquendo absolute. Amplius tamen intendimus, Deum scilicet ita insuper esse perfectum latè, idest bonum in se absolute, vt ab omni etiam imperfectione negatiuâ, quæ non est malitiâ, immunis sit, id quod modò ostendendum sequitur; supponendo primùm ex dictis disput. 15. q. 4. imperfectionem negatiuam aut esse veram negationem alicuius bonitatis perfectiæ subiecti, & ipsi non debita, atque adeo ab ipso distincta; aut esse oppositionem alicuius perfectionis realiter indistincta à subiecto cum aliâ perfectione maiore.

Etenim, quòd Deus à verâ negatione alicuius bonitatis perfectiæ sui, & sibi non debita, atque adeo à se distincta non possit esse negatiuè imperfectus, ex dicendis paulò infra proposit. 6. constabit. Quare probatio huius partis eò remittitur.

Quòd verò neque possit esse negatiuè imperfectus ab oppositione, siue incompatibilitate in eodem ente alicuius perfectionis à se indistincta cum aliqua perfectione maiore, probatur primò. Quia tota perfectio physica Dei manifestè est infinitè maior omni aliâ distincta à se ceterorum entium. Cum nullaque subinde maiore se opposita est siue incompatibilis in eodem ente. Quod satis est, vt Deus ab huiusmodi oppositionis imperfectione negatiuâ penitus sit immunis.

Secundò. Quia quodlibet prædicatum diuinum formaliter, & secundum se sumptum, vel à suo



suo conceptu præciso, vel ab eodem prout contracto ad tale subiectum, vt sicque potenter identificare secum cætera prædicata Dei, vel ab alijs Dei transcendentibus formalitatibus, quas secum fert, vt essendi à se, infinitudinis, immensitatis, æternitatis, necessitatis, &c. manifeste etiam est perfectio infinite maior (saltem æquualiter iuxta dicenda infra q. 5.) qualibet aliâ excogitabili aliorum entium distinctâ à se; cum nullâque proinde maiore se opposita, siue incompatibilis in eodem ente. Igitur Deus ratione nullius perfectionis suæ etiam sumptæ formaliter potest vllatenus subire imperfectionem negatiuam oppositionis cum maiore.

20 Tertiò. Quia iuxta dicta suppositione tertiâ, & in sequentibus dicenda, Deus eminenter continet in se omnem omnino aliorum entium perfectionem, adeo, vt tam perfectus saltem sit solus Deus, quàm coniunctum ex ipso, & illis. Atque ita, dato etiam, quod aliqua perfectio Dei præcisè, & formaliter sumpta cum aliâ maiore se cuiusvis alterius entis opposita, & incompatibilis esset; quia tamen incompatibilitas cum illâ quoad esse formale, quod illa habet in suo ente, non tolleretur compatibilitatem cum eadem quoad esse eminentiale, quod eadem ipsa habet in Deo, ab eiusmodi incompatibilitate nulla omnino imperfectio adhuc negatiua redundaret in Deum. Quia eatenus solum censetur ens imperfectionem contrahere ab oppositione alicuius perfectionis suæ minoris cum aliâ maiore, quatenus ratione talis oppositionis per minorem excluditur ab ente maior, per quam illud perfectius esset, quàm est cum minore, prout latius explicuimus supra disp. 15. q. 4. Quod non eueniret in casu proposito: quia minor perfectio Dei opposita alteri maiori, & illam excludens quoad esse formale, quod ipsa habet in suo ente, neque esset opposita illi neque ipsam excludens quoad esse eminentiale, quod eadem ipsa habet in Deo: Deusque proinde non magis perfectus esset, tali oppositione perfectionum sublata, quàm ipsa interueniente. Vnde patet, à continentia eminentiali, quam Deus habet, omnium omnino perfectionum distinctarum à se specialiter nasci, vt ille prorsus incapax sit imperfectione consistente in oppositione alicuius perfectionis sui minoris cum aliâ maiore.

21 Quartò probatur idem ipsum. Quia, vt ostendemus proposit. 5. omnes omnino perfectiones simpliciter simplices continentur in Deo formaliter. Sed vnâ earum est citra dubium, esse non imperfectum vllò modo; quia melius absolute est vnique enti esse non imperfectum, quàm esse imperfectum iuxta proposit. 60. demonstratam disp. 15. q. 7. Igitur Deus nullo modo imperfectus, ab omnique proinde imperfectione etiam negatiua immunis est.

22 Quintò. Quia Deus est summum bonum, atque adeo ens omnium optimum, vt ostendimus infra q. 3. Sed ens omnium optimum ex conceptu suo est non imperfectum adhuc negatiue iuxta proposit. 63. demonstratam in eadem q. 7. citatâ nuper. Igitur Deus non imperfectus adhuc negatiue, atque adeo ab omni imperfectione adhuc negatiua prorsus immunis est.

23 Ex quibus omnibus iam palam est, Deum omnimodis esse perfectum, atque adeo immunem, imò & incapacem omnino omnino imperfectionis tam negatiue, quàm positiue. Porro quæcunque ex dictis speciatim probant, Deum

ita esse perfectum latè, vt ab omni imperfectione negatiua prorsus immunis sit, potiorij, & vrgentiori iure probant etiam, esse Deum perfectum strictè, & ab omni imperfectione positiua similiter immunem. Vide, si placet, quæ ad rem congerunt Soar. disp. 30. Metaph. sect. 1. Martinon. disp. 4. de Deo sect. 2. Patavi. lib. 6. Theolog. dogm. cap. 7. & alij. Nobis enim hæc pro datâ proposuit, satis, superque sunt.

Propositio 3.

Omnes perfectiones omnium rerum, aliquo modo sunt in Deo.

Ita omnes Theologi cum S. Th. 1. p. q. 4. art. 2. Et videtur propositio certa secundum fidem. Cum dicat Apostolus ad Rom. 11. *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.* Et ipse Deus Exod. 33. promittens se ipsum Moyfi ostensurum dixerit. *Ego ostendam omne bonum tibi.* Quasi in Deo solo sit omne bonum. Id quod significauit etiam S. Ioan. in suo Euang. cap. 1. iuxta expositionem multorum Patrum, cum dixit. *Quod factum est, in ipso vita erat. Quia in ipso constat omnia.* vt subiungit Ambros. lib. 1. Hexamer. cap. 4. Fauetque illud Psal. 49. *Et pulchritudo agri mecum est.* Atque cætera huiusmodi. Et frequenter repetunt Patres, præsertim S. Dionysius in lib. de diuin. nomin. vbi cap. 1. ait, *Deum omnia esse, quæ sunt.* Et nihil eorum, quæ sunt. Et cap. 4. dicit. *In Deo consistunt omnia quasi in fundo, quod capit omnia.* Et cap. 5. *Deus non quodammodo est, sed absolute, & liberè, & absque vllò termino, vniuerso illo, quod est esse, in se comprehenso, & occupato.* Post multaque ad rem dicta concludit. *Etenim non hoc est, & illud non est; sed est omnia, vt Auctor omnium; atque in se principia omnia, omnes conclusiones, atque fines eorum, quæ sunt, omnium continens, & ante omnia habens.* Similia habet Irenæus lib. 2. aduersus hæres cap. 1. Clemens Alex. lib. 1. Pedagog. cap. 9. *Deus, inquit, est omnia, & omnia Deus.* Hilarius lib. 11. de Trinit. fine. *Deus omnia in omnibus est, intra quem omnis causa consistit.* Nazianz. orat. 2. in Pascha paulo post initium. *Deus vniesum id, quod est, complectitur quasi Pelagus quoddam essentia immensum, & interminatum.* Cyrillus Alex. lib. 1. contra Iulianum aliquantò ante finem ait, *Deum esse omnia; omnis enim virtus ipse est, & omnia in se comprehendit.* August. lib. 5. de Genesi ad lit. cap. 14. *Deus nihil horum, quæ fecit, existens, & omnia primitus habens, sicut ipse est; neque enim ea faceret, nisi ea nosset, antequàm faceret; nec nosset, nisi haberet; nec haberet ea, quæ nondum facta erant, nisi quemadmodum est ipse non factus.* Anselm. in Monolog. cap. 33. *Omnia, quæ facta sunt, & antequàm fierent, & cum iam facta sunt, & cum corrumpuntur, seu aliquo modo variantur, semper in ipso sunt, non quod sunt in se ipsis; sed quod est idem ipse: etenim in se ipsis sunt essentia mutabilis secundum mutabilem rationem creata; in ipso verò existunt ipsa prima essentia, & prima essendi veritas.* Et in Profolog. cap. 17. loquens de pulchritudine, harmoniâ, odore, sapore, lenitate, ait. *Habes enim hæc Domine Deus in te tuo ineffabili modo, qui ea dedisti rebus à te creatis suo sensibili modo.* Bernard. lib. 5. de considerat. circa medium. *In quo omnia, non quasi in loco, sed quasi in virtute.* Similiaque habent alij Patres. Ratio autem huius propositionis patebit ex dicendis circa sequentes.

Pro-



## Propositio 4.

25 Deus eminenter habet, seu continet in se omnes omnino perfectiones omnium creaturarum.

Ita omnes Theologi cum S. Thom. cum omnibusque Patribus commemoratis proposit. 3. Primum enim omnes creaturæ cum existentes, tum possibles eminenter continentur in Deo tanquam in sua causâ primâ, & fontali. Quæ quidem non potest non præhabere, siue præcontinere in se id totum entitatis, & bonitatis, seu perfectionis, quod illis dat, aut potest dare, ipsas ex nihilo producendo: siquidem nullus dare potest id, quod non habet. Cumque totum id in se non præhabeat, siue præcontinet formaliter: quia Deus aliud quid est in se distinctum, diuersumque à suis creaturis; superest, vt illud præhabeat, seu præcontinet eminenter tanquam supereminens quædam, atque fontalis virtus, à qua illæ omnes oriundæ veniunt per sui effectiorem. Quam virtutalem, eminentialemque continentiam significat Patres, cum dicunt, creaturas omnes in Deo esse, non quod sunt in se ipsis, sed quod est ipse Deus. Tum, Deum omnia esse, quæ sunt, & nihil esse eorum, quæ sunt. Scilicet eminenter esse cetera omnia, & nihil eorum formaliter. Itaque ex prædicato causæ primæ omnium creaturarum in præcedentibus demonstrato, quod Deus habet, euentissimè inferitur, eas omnes cum totâ suâ perfectione contineri in Deo genere isto virtualis, eminentialisque continentia.

26 Quinimo ex eodem prædicato amplius inferitur cum euentiâ; adeo videlicet sublimi, singularique eminentiâ istius generis præcontinere Deum, atque etiam retinere in sese totam omnino perfectionem omnium suarum creaturarum, tum existentium, tum possibilium, vt saltem sit tam perfectus ipse solus, quam coniunctum cum illis, tam bonique, quam aggregatum simul ex se, & ex illis coalescens, prout iam relinquimus statutum, & ostensum suppositione tertiâ, dicturi ad rem adhuc plura infra q. 4.

27 Deinde Deus non solum eminentiâ dictâ virtutis, sed insuper eminentiâ æquivalentiæ continet eminenter in se perfectionem, seu bonitatem omnium creaturarum, quatenus bonitatem habet, quæ in ordine ad æstimabilitatem, & amabilitatem supereminenter, imo cum infinito excessu æquivaleret bonitati omnium creaturarum. Quod etiam genus eminentiæ infinite sublimius est in Deo, quam potest esse in vllâ creaturâ. Siquidem nulla creatura potest se sola habere tantum valoris, quantum coniunctum ex eâ, & ex alijs, quibus æquivaleret. Cum tamen Deus tantum saltem valoris sit solus, quanti est coniunctum ex ipso, & ex omnibus creaturis. De quo, suppositus dictis, nulla dubitatio esse potest.

28 Quibus etiam suppositis, facile ab vnoquoque dissolui poterunt, quæ contra nostram propositionem possunt opponi. Ob id in eis proponendis, & diluendis non immoror. Videri poterunt apud Fasol. 1. p. quæst. 4. art. 2. in comm. art.

## Propositio 5.

Omnes omnino perfectiones simpliciter simplices formaliter sunt, siue continentur in Deo.

Hanc propositionem tenent etiam omnes Theologi communiter. Quorum nonnullos refert Fasol. loco citato nuper num. 4. Quam ego facile demonstro per ea, quæ demonstrata relinquo disp. 15. q. 7. Ibi enim ostendi proposit. 44. quavis omnino perfectionem simpliciter simplicem secundum suum conceptum formalem necessario debere esse, aut propriam entis à se, aut ipsi, & enti ab alio communem. Sed quoduis omnino prædicatum secundum suum conceptum formalem aut propriam alicuius entis, aut ipsi & alteri commune nequit non esse, siue contineri formaliter in ente ipso, vt est manifestum: (ob id namque sunt, siue continentur in Deo formaliter prædicatâ actus puri, omnipotentis, æterni, immensi, & alia huiusmodi; necnon prædicatâ intellectui, volitui, boni, iusti, & similia; quia secundum suos formales conceptus priora Dei propria, posteriora autem Deo, & creaturis communia sunt). Igitur quavis omnino perfectio simpliciter simplex formaliter est, siue continetur in ente à se, Aut Deus solus est ens à se, vt iam est in præcedentibus demonstratum. Igitur quavis omnino perfectio simpliciter simplex, & consequenter omnes omnino formaliter sunt, siue continentur in Deo, prout propositio data fert.

29 Quæ rursus aliter sic demonstranda venit, supposito vt euenti, & certo, quod datur in Deo aliqua perfectiones simpliciter simplices ipsius Dei propria; quales euentur sunt conceptus entis à se, necessarij, independentis, immensi, æterni, infiniti, & alij de Deo in præcedentibus demonstrati. Tum sic. Nulla est perfectio simpliciter simplex incompatibilis cum aliâ quavis in eodem ente iuxta proposit. 39. demonstratam dictâ q. 7. Ergo nulla est perfectio simpliciter simplex, quæ non sit compatibilis cum ijs, quæ vnicè reperiuntur in Deo, & consequenter cum ipso Deo; quæque subinde ipsi Deo non sit possibilis. Atque omnis perfectio Deo possibilis ipsi consequenter est necessaria: quia Deus per nullam perfectionem sibi contingentem est perfectibilis iuxta doctrinam stabilitam suppositione tertiâ. Ergo nulla est perfectio simpliciter simplex, quæ necessariò, atque adeo de facto non sit, siue contineatur in Deo.

30 Vel aliter breuius. Hoc, quod est, esse Deum; euentissimè est perfectio simpliciter simplex. Ergo, cum nulla sit perfectio simpliciter simplex, quæ non sit per necessariam identitatem cum aliâ quavis compatibilis in eodem ente iuxta dictam proposit. 39. demonstratam dictâ q. 7. nulla est vtiq; perfectio simpliciter simplex, quæ per necessariam identitatem non sit compatibilis, atque adeo compatiatur de facto in eodem ente cum hoc, quod est, esse Deum. Quod ipsum est, omnes perfectiones simpliciter simplices de facto esse, seu contineri in Deo, nimirum formaliter, quo seculi in præsentiarum loquuntur semper.

31 Præterea, omnes omnino perfectiones simpliciter simplices formaliter sunt, siue continentur in ente omnium excogitabilium optimo iuxta proposit. 45. demonstratam ibidem. Sed Deus



## Disp. XVI. De bonitate, & perfectione Dei. Quæst. II. 481

Deus est ens omnium excogitabilium optimum, ut demonstrabimus q. 3. Ergo, &c.

33 Ex quibus apparet, omnes itidem omnino perfectiones simpliciter formaliter contineri in Deo, utpote quæ & formaliter continentur itidem in ente omnium excogitabilium optimo iuxta præposit. 53. demonstratam dictâ q. 7. & in eadem, quod ad rem attinet, theologiam conspiciant cum perfectionibus simpliciter simplicibus, ut ex eisdem, seu prorsus similibus propositionibus de utrisque in eadem q. 7. demonstratis univocis eas recolenti perspicuum fiet. Unde univocis etiam facile erit, eisdem ad rem demonstrationes formate pro perfectionibus simpliciter, quæ circa præsentem propositionem pro perfectionibus simpliciter simplicibus formate sunt.

34 Itaque omnes, & solæ perfectiones ab omni imperfectione immunes ex suo conceptu formali, quales sunt perfectiones simpliciter simplices, & perfectiones simpliciter, prout vidimus q. 6. conveniunt formaliter Deo, utpote quæ prædicata sunt aut propria Dei, aut Deo, & creaturis communia, uti constat ex dictis. Cæteræ verò perfectiones ferentes secum ex suo conceptu formali aliquam imperfectionem admixtam, quales sunt omnes perfectiones secundum quid iuxta dicta in eadem q. 6. neutiquam possunt Deo formaliter convenire; utpote quæ prædicata sunt nec propria Dei, nec Deo, & creaturis communia, sed propria ipsarum creaturarum, aut certè aliorum entium realiter distinctorum à Deo. Constat enim, debere esse propria aliorum entium omnia, ea prædicata, quæ nec Dei propria, nec Deo, & alijs entibus communia sunt: tum non esse prædicata Dei, quæ propria sunt aliorum entium; eique proinde nullo modo convenire formaliter. Et quidem esse Deum prorsus immunem ab omni imperfectione in sequentibus demonstrabitur. Inde autem aperte etiam sequitur, nullum eorum prædicatum, quæ ex suo conceptu formali admixtam secum ferunt imperfectionem, posse quoad talem conceptum formalem inesse Deo. Quod ipsum est, nullum eorum posse Deo convenire formaliter.

35 Iam verò ex hac, & ex præcedentibus propositionibus nonnulla veniunt inferenda; ex quibus & illa vicissim non exiguum lucem accipient. Primum enim inferitur, perfectiones simpliciter simplices, quæ sunt propria Dei, ut esse æternam, esse immensam, &c. formaliter convenire Deo non solum quoad totum suum conceptum formalem, sed etiam quoad totam realitatem cadentem sub ipsum: id namque, & talem conceptum esse Dei proprium, in idem recidunt. Perfectiones verò simpliciter simplices, quæ Deo & alijs entibus sunt communes, ut esse intellectivum, esse bonum, &c. etsi conveniant formaliter Deo quoad totum suum conceptum formalem, utpote unum, & indivisum, qualiter & alijs entibus, quibus communes sunt, conveniunt: non tamen conveniunt Deo quoad totam realitatem comprehensam tali conceptu, utpote quæ per omnia entia, quibus ille est communis, dispersa est, & distributa re ipsa, sed tantum quoad illam partem, quæ realiter inest Deo, & simul cum partibus aliorum entium ob similitudinem omnium conspiciat in eundem conceptum penes modum intelligendi nostrum pro statu præsentis. Hac enim omnia propria sunt conceptui univocis, quales sunt isti (sive univocè, sive analogicè, de quo modo non est curandum); prout latè à nobis

est expositum in Pharo Scient. disp. 17. à quæst. 4.

Hinc inferitur secundò, licet Deus absolute dicatur continere in se formaliter eas perfectiones simpliciter simplices, quæ sibi, & alijs entibus communes sunt, quatenus conceptus prædictus cuiusvis earum, utpote unus, & indivisus totus concipitur à nobis inesse Deo, sicuti etiam alijs entibus, quibus ille est communis; satius tamen fortasse fore, si cum distinctione dicamus, eiusmodi conceptum absolute continere Deo formaliter logicè, formaliter verò physicè quoad eam dumtaxat realitatem quæ physicè inest soli Deo, (& pro qua solà etiam logicè accipitur prout contractus ad ipsum Deum iuxta dicta loco citato Phari de contractione univocis); secus quoad alias realitates, quæ physicè insunt alijs entibus, & quas omnes simul comprehendit dictus conceptus secundum se consideratus in statu abstractionis, seu præcisionis. Deo enim à parte rei ea solum insunt formaliter, quæ in ipso sunt physicè; minime verò ea, quæ physicè sunt in alijs entibus distinctis ab ipso.

Unde inferitur tertio, eas realitates creaturarum, quæ logicè cadunt sub conceptu perfectionum simpliciter simplicium Deo, & creaturis communes, eminenter tantum inesse, seu contineri in Deo; sicut & cætera prædicata creaturarum propria, quæ & realiter, & formaliter sumpta sunt perfectiones secundum quid admixtam secum ferentes imperfectionem. Deus quippe integram realitatem cuiusvis creaturæ continet eminenter in se; quia integram dat aut dare potest tali creaturæ per ipsius productionem: & nihil eius omnino continet formaliter in se; quia nihil eius omnino habet in se sibi identificatum realiter. Itaque, licet Deus formaliter contineat in se conceptum rationalis, logicè quidem totum, physicè verò quoad rationalitatem secum identificatam realiter, sub talemque conceptum cadentem; quoad rationalitates verò identificatas cum creaturis, & simul etiam cadentes sub conceptum ipsum dumtaxat continet eminenter unà cum cæteris prædicatis, atque adeò cum entitatibus integris ipsarum creaturarum. Pariterque de cæteris perfectionibus simpliciter simplicibus Deo, & creaturis communibus philosophandum est. Quæcumque autem in hisce tribus consecutijs de perfectionibus simpliciter simplicibus dicta sunt, eundem omnino locum habent in perfectionibus simpliciter, ut satis ex se notum est.

Quibus positis, inferitur quarto, Deum, loquendo physicè, ea dumtaxat continere, siue habere formaliter in se, quæ secum habet identificata realiter; cætera verò à se distincta, & cum omnibus alijs entibus possibilibus identificata realiter eorumque subinde omnium integras entitates solum in se continere eminenter. Et quoniam, contineri in Deo eminenter cætera entia possible, non est ipsa; eorum essentias in Deo esse, uti sunt in sese, sed essentiam Dei habere supereminenter virtutem ad eas causandas à seque ipsa producendas, & in lucem edendas; idcirco per huiusmodi cæterorum entium eminentiale continentiam nihil penitus appingitur Deo de imperfectionibus, quas eorum essentia sibi annexas de suo habent in se se, aut ipsas accrescunt accidentaliter. Quo rursus fit, ut Deus totam eorumdem entium perfectionem isto genere continentia eminentialis habeat in se ab omni prorsus depuratam imperfectione; utpote quæ

PPP dum.



dumtaxat fert secum admixtas ipsorum entium imperfectiones secundum esse formale, quod habet in illis; minime vero secundum esse eminentiale, quod habet in Deo.

39 Quinto inferitur, Deum non solum continere in se eminenter totam perfectionem seu bonitatem omnium entium possibilium, sed etiam totam omnium impossibilium, si quam illa habent iuxta dicta disp. 15. q. 9. proposit. 4. Quoniam omnipotentia Dei à sua omnimoda infinitudine habet, esse virtutem absolutam, quantum est ex se, productivam omnis omnino excogitabilis entitatis, ac bonitatis distincta à se, adeo, ut per ipsam non ster, quod non sit defacto potens absolute producere impossibilia, sicuti est potens producere possibilis, sed per defectum possibilitatis, atque adeo producibilitatis illorum. Quod satis est, ut tota impossibilium bonitas, si quam habent, in Deo dicatur absolute contineri eminenter, uti dicitur contineri tota bonitas possibilium. Quemadmodum intellectus Dei à sua omnimoda infinitudine habet esse virtutem absolutam, quantum est in se, intellectivam omnis omnino excogitabilis veritatis obiectivam, adeo, ut per ipsam non ster, quod non sit intelligens defacto eas omnes veritates excogitabiles, quae modo non sunt, essent tamen ex qua vis hypothese data, sed per defectum illarum, atque adeo & intelligibilitatis earundem. Quod satis est, ut omnium ipsarum intellectiones tam impossibiles, quam possibilis absolute dicantur contineri in intellectu Dei eminenter. Ratio huius doctrinae est. Quia in Deo, ut nuper ostendimus, omnes omnino perfectiones simpliciter simplices reperiuntur formaliter. Igitur reperitur virtus, quantum est ex se, productiva omnis excogitabilis bonitatis à se distincta, nisi eius improducibilis obiter: quia talis virtus manifeste est perfectio simpliciter simplex. At sufficit esse in Deo talem virtutem, ut absolute dicatur contineri in illo eminenter omnis excogitabilis bonitas ab ipso distincta, quantumvis ea ex suo conceptu impossibilis, atque improducibilis sit; ut satis ex se videtur notum. Ergo absolute dicendum est, omnem omnino bonitatem omnium impossibilium, atque improducibilium contineri in Deo eminenter: uti dicitur contineri bonitas omnium possibilium. Idque, siue illorum improducibilitas ex praedicto impossibilitatis praecise, siue insuper ex aliquo alio opposito producibilitati ipsorum nascatur, quale est praedictum, essendi à se in Dijs chymericis, etsi quae sint alia huiusmodi in alijs chymericis. Quod si isto genere continentia tota bonitas, siue perfectio impossibilium continetur in Deo, consequens est, ut tam perfectus sit Deus solus, quam coniunctus cum illis; tanque bonus, quam aggregatum, simul ex se, & ex illis coalescens, uti dicebamus in simili agendo de possibilibus circa proposit. 4.

40 Vnde iuxta ibi dicta in simili sequitur inferendum sextò, Deum non solum eminentia virtutis, sed insuper eminentia aequivalentiae continere eminenter in se perfectionem, seu bonitatem omnium impossibilium, ita, ut ipse solus in ordine ad aestimabilitatem, atque amabilitatem tantum saltem valoris habeat, quantum integrum aggregatum ex se, & ex illis. Idque etiam spectata perfectione, seu bonitate ipsorum secundum se, & cum praecisione ab imperfectione impossibilitatis, quam secum fert. A qua tamen, abso-

lutè, & sine praecisione loquendo, tota illius aestimabilitas, & amabilitas videtur evanescere iuxta ea, quae dicebamus supra q. 9. sine. Quo fit, ut, loquendo absolute, incomparabiliter certius, & evidentiùs sit consuetarium praesens.

### Propositio 6.

Deus à solis perfectionibus sibi intrinsicis, & secum identificatis ita evadit perfectus, ut neque per ullam perfectionem à se distinctam, aut sibi quoquo modo accessoriam possit perferri, siue perfectior fieri; neque per ullam imperfectionem similiter à se distinctam, aut sibi quoquo modo accessoriam possit vitari, siue imperfectus, seu non omnino perfectus reddi.

Sermo est in hac propositione tam de perfecto strictè sumpto pro integro quoad bonitatem sibi debitam, quam de perfecto late sumpto pro quolibet bono absoluto; deque imperfecto, seu non omnino perfecto opposito utriusque. Tum de perfectione sumpta pro bono relativo perfectioni subiecti, deque imperfectione ei opposita, quae aut positiva, aut negativa potest esse iuxta dicta suppositione primà. Propositio autem ita veripara omnino certa inter Theologos esse videtur. Tametsi ea apud illos communiter potius supposita, quam exposita, atque probata reperitur.

Probari autem potest primò sic. Deus per nullam perfectionem à se distinctam, & sibi contingentem perferri potest, ita, ut per illam perfectior, siue melior evadat, quam sine illa esset, ut ex doctrina statuta suppositione tertia satis clare est iam demonstratum circa proposit. 2. Per nullam item sibi impossibilem sic perferri potest, ut constet ex se, & ex proposit. 17. demonstrata disp. 15. q. 7. Sed neque perferri similiter potest per ullam sibi necessariam. Ergo absolute per nullam potest. Maior supponitur demonstrata. Et consequentia est bona. Siquidem nulla superest excogitabilis perfectio comparatione Dei, praeter contingentem, impossibilem, & necessariam, ut ex se patet, & ex demonstratione facta in Pharo Scient. disp. 8. q. 4. proposit. 11. Probo ergo minorem. Quia nulla perfectio positiva excogitabilis distincta à Deo est necessaria quoad existentiam, siue quoad statum existentialem: cum omnis quoad talem statum aut sit contingens, si sit perfectio entis possibilis, aut sit impossibilis, si sit perfectio entis impossibilis; ut est manifestum. Penes statum verò quiditativum sibi necessarium nulla perfectio positiva esse potest perfectiva Dei. Tum quia nulla prout in tali statu praecise vllius entis existentis perfectiva est iuxta doctrinam statutam disp. 15. q. 8. & 9. n. 180. & 191. Tum quia nulla est seu possibilis, seu impossibilis, quae non pracontineatur in Deo eminenter; ipsumque proinde nullatenus perferre possit iuxta iam dicta in hac q. Iam verò, quod neque sint perfectivae Dei negationes malorum Deo impossibilium, quae necessario existunt suo modo, & veritates quaedam sunt negativae distinctae ab ipso Deo iuxta doctrinam univalem de negationibus à nobis traditam in Pharo Scient. disp. 9. q. 3. nimirum negationes cruciatum, dolorum, peccatorum, aliorumque huiusmodi malorum Dei ipsi prorsus impossibilium. Quod, inquam, istae negationes existentialem necessariae, etsi sint quaedam



dam bona Dei, quatenus eius mala excludunt, iuxta dicta disp. 15. q. 9. non tamen sunt bona ipsius perfectiua probandum superest.

43 Id autem probatur. Quia, cum negatio mali eatenus solum sit subiecto bona, quatenus est exclusio, siue remotio mali eius, tunc solum suo negativo modo perfectiua subiecti est, quando malum, quod excludit, est ipse subiecti noticiuum, seu infectiuum, seu vitiatum. Prædicta autem mala chymærica, penitusque impossibilia Deo, etsi ex suo obiectiuo, quiditatioque conceptu aliquo modo sint mala Dei, simpliciter tamen, & absolute loquendo ipsius mala verè nociua, seu infectiua esse non possunt hoc ipso, quod ipsi prorsus impossibilia sunt iuxta doctrinam statutam supra disp. 15. q. 7. proposit. 15. Tum quia Deus ab intrinseco est prorsus iacax, qui per talia mala vitiatur, siue inficiatur; (inde enim nascitur, quod ea sint ipsi prorsus impossibilia); cum sit manifestum, eiusmodi incapacitatem esse perfectionem simpliciter simplicem, utpote meliorem non ipsa, quæ propterea nequit deesse Deo iuxta proposit. 5. Vnde fit, ut neque negationes talium malorum sint bona perfectiua ipsius Dei adhuc suo negativo, seu remotiuo modo. Id quod ex alio etiam capite conuenit illis, quia nimirum earum bonitas, quæcunque sit, in Deo præconiter eminenter censenda est tum eminentiæ æquivalentiæ, tum etiam eminentiæ causalitatis: quatenus Deus, utpote oppositus essentialiter eis malis chymæricis, quorum illa sunt negationes, saltem veluti in genere causæ formalis excludendo talia mala quodammodo causa illarum est. Vnde, licet aliquam illa bonitatem respectiuam qualem qualem habere dicantur, Deus iam totam eam in se præcontines neuiquam à coniunctione cum illis potest niagis bonus euadere. Recognoscantur dicta supra disp. 4. q. 2. sub finem de huiusmodi negationibus malorum impossibilium Deo.

44 Secundò probatur idem ipsum. Quia perfectio Dei simpliciter simplex est citra omnè dubium, esse tam necessarium quoad totam bonitatem, quæ est bonus, quam est necessarius quoad existentiam; siquidem vel ipsa necessitas existentie ab eo habet esse perfectionem Dei simpliciter simplicem, quod existentia est bonitas quædam Dei. Sed quidquid distinguitur à Deo aut est contingens, aut est infinitè minus necessarius, quam existentia Dei, ut supra disp. 3. q. 2. est statutum. Ergo per nihil à se distinctum potest Deus perfici, siue reddi magis bonus in se. Alioquin quoad integram suam bonitatem aut esset contingens, aut infinitè minus necessarius, quam est quoad existentiam.

45 Tertiò probatur. Nam ad conceptum actus purissimi, qualis Deus est, prout ex sententiâ omnium statuimus disp. 1. q. 12. pertinet etiam citra dubium per nihil à se distinctum perfici posse. Esset enim entitas Dei comparatione illius potentia perfectibilis; atque adeò non auctus purus; prout explicatum est ibidem. Igitur Deus per nihil prorsus à se distinctum perfici potest.

46 Quartò. Quoniam ad omnimodam etiam simplicitatem Dei supra disp. 11. statutam requiritur item, quod Deus per nihil prorsus à se distinctum perfici possit. Nam si posset, integra bonitas, siue perfectio eius nos esset simplex, sed composita ex entitate Dei, & ex perfectiuo illo ab eâ distincto.

47 Quintò probatur. Quia quemadmodum

perfectio Dei est simpliciter simplex à nihilo prorsus distincto à se adhuc tanquam à termino connexionis dependere quoad entitatem, prout latè ostendimus supra disp. 4. q. 2. ita etiam haud dubie est non dependere quoad bonitatem. Si autem Deus per aliquid à se distinctum perfici posset, seu reddi magis bonus, quoad suam integram bonitatem ab illo dependeret; ut constat.

Hæc satis pro primâ parte propositionis. 48  
Probemus iam secundam. Quæ quidem, quod attinet ad imperfectionem positiuam, quæ malitia relata est, satis in præcedentibus probata manet. Ostendimus enim multis proposit. 2. Deum nullatenus posse imperfectum esse; per nullumque subinde malum infici, vitiari, seu reddi malum posse. Id quod etiam constat ex nuper dictis pro præsentè propositione. Quod verò attinet ad imperfectionem negatiuam, quæ malitia non est, iam item proposit. 2. ostendimus, Deum prorsus immunem esse ab illâ, quæ consistit in oppositione alicuius perfectionis à subiecto indistinctæ cum aliâ perfectione maiore, remittentes huc probationem immunitatis Dei ab alterâ imperfectione negatiuâ, quæ consistit in verâ negatione alicuius perfectionis subiecto non debite, realiterque proinde ab ipso distinctæ, qualiter etiam suo modo distincta est ipsa negatio iuxta doctrinam vniuersalem de negationibus traditam in Pharo Scient. disp. 9. q. 3. Igitur huiusmodi probatio modo exhibenda à nobis est. Supponendo primùm, negationem perfectionis non debite triplicem considerari posse comparatione Dei, contingentem scilicet, necessariam, & impossibilem. Eritque negatio talis perfectionis contingens, quando ipsa perfectio similiter fuerit contingens; necessaria verò, quando perfectio fuerit impossibilis; & impossibilis, quando perfectio fuerit necessaria, iuxta demonstrationes vniuersales factas citra terminos istos in Pharo Scient. disp. 11. q. 5. His positis.

49 Quod Deus nequeat esse negatiuè imperfectus per negationem contingentem alicuius perfectionis pariter contingentis, inde apertè conspicitur; quia Deus per nullam perfectionem contingentem perfici potest, ut ex doctrinâ statuta suppositione tertiâ ostendimus proposit. 2. Hinc autem planè sequitur, per nullam negationem contingentem perfectionis contingentis posse Deum reddi negatiuè imperfectum: siquidem sola negatio perfectionis perfectiue subiecti, & ei indebitæ ipsius subiecti est negatiua imperfectio iuxta definitionem huius statutam disp. 15. q. 4.

50 Quod verò neque per negationem impossibilem alicuius perfectionis necessariæ possit Deus reddi negatiuè imperfectus, tum ex terminis ipsis, tum ex demonstratione factâ in simili disp. 15. q. 7. proposit. 15. est manifestum. Tum inde venit inluper ostendendum: quia, cum nulla perfectio excogitabilis à Deo distincta, & ipsi necessaria ipsius Dei perfectiua sit, ut paulò ante probatum est, nulla talis perfectionis negatio erit de suo imperfectio Dei negatiua iuxta dicta nuper. Vnde, est ea esset possibilis, adhuc non posset Deum reddere negatiuè imperfectum.

51 Quod denique per negationem necessariam alicuius perfectionis impossibilis non possit euadere Deus negatiuè imperfectus, inde probandum est: quia nulla perfectio impossibilis est perfectiua Dei adhuc penes statum suum quiditatioque necessarium sibi, ut ostendimus in argumento primo huius propositionis, nedum penes



statum existentialem sibi impossibilem, vt patet ex se, & ex doctrinâ statuta disp. 15. q. 7. proposit. 17. Negatio autem perfectionis non perfectionis Dei, ipsius negatiua imperfectio esse non potest iuxta talis imperfectiois præcitam definitionem.

52 Adde per ea insuper argumenta, quibus proposit. 2. vniuersaliter probauimus, Deum ab omni imperfectione negatiua esse prorsus immunem, hanc præsentis propositionis partem venire probandam; vt constat.

53 Iam verò ex dictis circa totam illam nonnulla coniectaria inferendam veniunt. Sit primum, omnia bona relata seu positiua, seu negatiua realiter distincta à Deo, quæ reuerà Deo ipsi conuenientia, atque adeò bona relata eidem amabilia sunt, vt sunt omnes actus externi eius cū totâ suâ tum physicâ, tum etiam morali bonitate, omnes laudes, grates, honores, obsequiaque omnia ipsi præstita à creaturis rationalibus, & cætera quæque excogitabilia ita esse Deo respectiue bona quasi extrinsecè, ac veluti extraneè dumtaxat, vt per nullum eorum sit Deus vllatenus perfectibilis, siue meliorabilis, ita, vt per illud sibi adiunctum magis perfectus, seu magis bonus, seu melior euadat Deus in se, quam sine illo esset per solam suam intrinsecam, siue indistinctam à se entitatem. In quo Deus à creaturis differt, quæ sæpe sapius per bona à suâ entitate distincta, & eis accessoria ita perficiuntur, & meliorantur, vt per illa sibi adiuncta magis perfectæ, seu magis bonæ, seu maiores in se euadant, quàm sine illis essent. Vnde etiam patet, eam conuenientiam, seu bonitatem, quam bona relata Dei ab ipso distincta respectiue ad Deum ipsum habent, quæ rationis esse ab eâ conuenientiâ, seu bonitate, quam bona relata creaturarum ab ipsis distincta habent respectiue ad ipsas creaturas. Porro inter bona distincta à Deo omnes actus liberi eius seu voluntatis, seu intellectus, quatenus ipsi contingentes, siue accessorii ab ipsoque defectibiles censendi veniunt. Quidquid sit de eorum constitutione vel adæquatè Deo intrinsecè, vel semiextrinsecè, iuxta diuersas Theologorum sententias. De quibus suo loco.

54 Secundo similiter inferitur, omnia mala relata, seu positiua, seu negatiua realiter distincta à Deo, quæ reuerà Deo ipsi disconuenientia, atque adeò mala relata eidem odibilia sunt, vt sunt omnes blasphemix, contumelix, irreuerentiæ, detractiones, & cætera quæuis iniuriæ à creaturis rationalibus ei irrogata, aliaque omnia excogitabilia mala ipsius, ita esse Deo respectiue mala quasi extrinsecè, ac veluti extraneè dumtaxat, vt per nullum eorum possit Deus vllatenus damnificari, infici, seu vitari, aut aliquo modo reddi malus, aut imperfectus, aut minus perfectus, seu minus bonus, quàm sine illo esset. In quo etiam Deus valde differt à creaturis, quæ à malis sibi accessorijs, & à se distinctis realiter sapissimè inficiuntur, atque vitantur, in seque imperfectæ, & malæ absolutè redduntur, quales non essent sine illis. Vnde etiam apparet, eam disconuenientiam, siue malitiam, quam mala relata Dei ab ipso distincta respectiue ad Deum ipsum habent, longè diueris rationis esse ab eâ disconuenientiâ, siue malitiâ, quam mala relata creaturarum distincta ab ipsis habent respectiue ab eadem.

55 Tertiò inferitur, attributa diuina, quæ per aliquid distinctum à Deo seu positium, seu ne-

gatum quoquo modo constituuntur, aut complentur in suo conceptu formali; ob idque aut extrinsecè Deo, aut semiextrinsecè dicenda veniunt iuxta diuisionem, explicationemque eorum à nobis traditam supra disp. 2. q. 3. per bonitatem, quam participant à tali extrinsecò, siue distincto à Deo, neuntquam perfectiua Dei esse, sed tantum per præcisam bonitatem, quam vnumquodque habet à formalitate diuinâ sibi correspondente realiter indistinctâ à Deo. Itaque Omnipotentia Dei prout reddens eum absolute potentem creaturas producere (quo pacto sumpta possibilitatem ipsarum creaturarum de connotato includit in suo conceptu reali iuxta doctrinam à nobis traditam in eâ disp. 2. sæpeque alibi) non perficit Deum penes totum, quod dicit talis eius conceptus, sed tantum penes formalitatem à Deo indistinctam, quam dicit directè, virtutis scilicet absolutæ, quantum est ex se, productiua omnium, quæ aliàs ex proprio suo conceptu non repugauerint. Similiter per hoc, quod est, Deum creare Mundum; siue esse Creatorem Mundi; (qui conceptus supra formalitatem à Deo indistinctam, cui Mundi creatio correspondet, creationem ipsam distinctam addit), non perficitur Deus, sed tantum per ipsam Dei formalitatem, à qua creatio Mundi exire concipitur. Pariterque de cæteris Dei similibus attributis tum semiextrinsecis, tum extrinsecis philosophandum est.

Quartò inferitur, attributa diuina, quæ semiextrinsecè, & quæ extrinsecè nuncupamus, neuntquam esse perfectiones Dei simpliciter simplices sumpta indiuisim secundum totum, quod important in conceptu suo, sed tantum secundum formalitatem diuinam realiter indistinctam à Deo, quam vnumquodque fert etiam in conceptu suo, vel ei correspondet. Nam vniuersiuisque residuum distinctum à Deo ad perfectionem eius simpliciter simplicem vt quid constituens ipsam, pertinere non potest: tum quia non habet bonitatem perfectiua Dei, vt constat ex dictis circa præsentem propositionem: tum quia non potest non esse admixtum aliquâ imperfectione, vt constat ex dictis circa proposit. 5. Quod vtrumque alienum est à conceptu perfectionis simpliciter simplicis iuxta definitionem eius expositam disp. 15. q. 6.

### QVÆSTIO III.

*Vtrum Deus sit summum bonum. Atque adeò ens omnium entium optimum.*

Summum dicitur in vnoquoque genere id, quod supremum est, siue maximum omnium, quæ pertinent ad tale genus. Vnde summum bonum venit dicendum id, quod omnium bonorum maximum est. Quare idem est querere, vtrum Deus sit summum bonum, ac querere, vtrum Deus sit bonum omnium bonorum maximum; seu, quod in idem recidit, ens omnium entium optimum; vel, vt alij dicunt, ens, quo melius aliud cogitari non potest.



Propositio 1.

58 Certum secundum fidem est, Deum esse summum bonum. Atque adeo ens omnium entium optimum.

Id namque imprimis planè significant ea Scripturæ loca, quæ significant, non esse quidpiam, quod cum Deo possit comparari. Vt Psal. 34. *Domine quis similis tibi?* Isaïæ 44. *Quis similis mei?* Et 46. *Cui assimilasti me, & adequasti, & comparasti me?* & fecisti similem? Et mox, *Recordamini prioris sæculi, quoniam ego sum Deus, & non est ultra Deus, nec est similis mei.* Baruch. 3. *Hic est Deus noster, & non assimilabitur aliis adversus eum.* Idem significant ea Scripturæ loca, quæ Dei magnitudinem extollunt. Vt Psal. 94. *Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus super omnes Deos.* Psal. 144. *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non est finis.* Nec non, quæ Deum primum, & nouissimum prædicant, ut Isaïæ 41. 44 & 48. Apocal. 1. & 22. Idem significavit Christus Dominus, cum dixit Math. 19. *Unus est bonus Deus.* Scilicet per essentiã, atque adeo per summam bonitatis excellentiam. Quod etiam spectat locus ille Exod. 33. *Vbi se Deus Omne bonum nuncupavit.*

59 Deinde, Deum esse summum bonum, euidenter inferitur (prout apparebit ex dicendis proposit. 2.) ex alijs prædicatis diuinis in precedentibus stabilitis tanquam convenientibus ipsi secundum fidem. Quo etiam iure ad fidem pertinet veritas ista, saltem ut consequens theologicum nobis mediã fide innotescens.

60 Quæ sanè veritas adeo omnium mentibus insita est vel à naturã ipsã, ut nemo sit, qui non concipiat Deum tanquam id, quo nihil melius esse, siue exiltere possit, ut egregie docet August. lib. 1. de Doctrinã christiana cap. 7. dicens, Deum ita ab omnibus cogitari, ut aliquid, quo nihil melius sit, atque sublimius, illa cogitatio conetur attingere. Et factò discursu per varia, diuersaque genera hominum concipientium Deum, concludit, *Omnes tamen pro excellentiã Dei certatim dimicant, nec quisquam inueniri potest, qui hoc Deum credat esse, quo melius aliquid est.* Et Ricardus Victorin. lib. 1. de Trinit. cap. 20. ait. *Contingere itaque videtur quasi quadam dote natura, quod cuncti per tam eruditi, quam non eruditi solent habere familiaritatem, & quasi pro regulã reuerẽ, Deo videlicet, quidquid optimum iudicant, inconstanter attribuere.* Et rursus. *Est itaque eruditis velut maxima propositio; est cunctis in commune velut communis animi perceptio, Deo attribuere, quidquid alijs attingit humana estimatio.* In eadem sententiã erat Tertullianus lib. 1. aduersus Marcionem cap. 3. quando definiturus Deum dixit. *Id definitio, quod est omnium conscientia agnosceret, Deum summum esse magnum.* Et mox. *Cum de isto conueniat apud omnes, (nemo enim negabit, Deum summum magnum quid esse, nisi qui poterit Deum inum, modicum quid est contrario pronunciarẽ, ut Deum neget, auferendo, quod Dei est); quæ erit tam conditio ipsius summi magni, nempe, ut nihil illi adequetur.* Itaque quàm est naturæ rationali congenita notitia de existentia Dei iuxta dicta disp. 1. q. 2. tam ipsius congenita apprehensio de summã ipsius magnitudine, & bonitate.

Propositio 2.

Euidens secundum rationem naturalem est, Deum esse summum bonum. Atque adeo ens omnium entium optimum.

Id enim demonstratur primò. Quia omnis perfectio simpliciter simplex euidenter conuenit Deo iuxta proposit. 5. aliunde, quàm à prædicato optimi, demonstratam q. 2. Sed esse ens omnium entium optimum euidenter est perfectio simpliciter simplex: cum planè sit euidens, meliorem esse ipsam non ipsã. Ergo esse ens omnium entium optimum euidenter conuenit Deo.

62 Secundò, Quia, ut constat ex doctrinã statutã in eadem q. 2. proposit. 4. atque etiam 5. citatã, Deus præter propriam bonitatem, quam formaliter in se habet, omnium aliorum entium bonitates continet eminenter in se. Ergo nullum est ens excogitabile tam bonum, quàm Deus. Si quidem vnumquodque solã suã bonitate est bonum: Deus autem tum ipsã eadem vniuscuiusque, tum omnium aliorum eminentialiter, tum propriã formaliter bonus est. Quod ipsum est, esse Deum ens optimum omnium entium, ut constat.

63 Tertiò. Quia iuxta proposit. 2. demonstratam in eadem q. 2. Deus omnimodis perfectus, ab omnique omnino imperfectione prorsus immunis est. Sed nullum ens præter optimum omnium ab omni imperfectione est immune iuxta proposit. 62. demonstratam disp. 15. q. 7. Igitur Deus ens omnium entium optimum est.

64 Quartò. Quia Deus titulo vnici entis à se tantam infinitudinem habet perfectionis, ac bonitatis, quantam in nullo alio ente excogitabili reperire est, iuxta doctrinã demonstratam de vnitã, atque de infinitate Dei supra disp. 12. & 14. Igitur nullum est ens excogitabile tam perfectum, tamque bonum, quàm Deus. Quod ipsum est, esse Deum ens omnium entium optimum.

65 Quintò. Quia nullum est ens aliud excogitabile, quod sit æquẽ bonum, aut magis bonum, quàm est Deus. Ergo Deus ens omnium excogitabilium optimum est. Consequentia est euidens, Probo antecedes. Nam vel tale ens aliud excogitabile est ens à se; & sic illud erit chymæricum: cum Deus solus vnice sit reuerẽ, & simpliciter ens à se, ut supra disp. 12. q. 2. est demonstratum. Aliud autem quoduis ens à se chymæricum, etsi æquale quoad bonitatem Deo vero nostro cogitetur, taleque proinde aliquãlter euadat ex conceptu suo intra statum quidditatum præcisè; cuiusmodi tamen bonitas ita decreuit, seu potius penitus absorbetur ab imperfectione sibi annexã impossibilitatis, ut pro nullã reputanda supersit reuerẽ, & simpliciter, iuxta doctrinã stabilitam supra disp. 15. q. 9. Vel tale ens excogitabile est ens ab alio. Et sic eius bonitas cum bonitate veri entis à se, quale Deus noster est, nullatenus potest comparabilis esse, ut ex se est manifestum: multòque minùs, si tale ens ab alio sit impossibile iuxta dictã nuperrimè. Nullum ergo aliud ens excogitabile est, quod sit æquẽ bonum, aut magis bonum, quàm est Deus. Deuique subinde ens omnium excogitabilium optimum est. Quod erat demonstrandum.

66 Ita autem Deus ens omnium entium optimum



num est, vt bonitas eius maior sit omnibus omnium aliorum entium tam impossibilem, quam possibilem bonitatibus, non solum distributiue, sed etiam collectiue sumptis, hoc est, non solum singulis seorsim, sed etiam toto earum omnium aggregato collectim, siue tota bonitate coalescente ex omnibus illis, Quod vtrumque venit probandum per argumenta facta, vt vnique consideranti, & ea ad vtrumque casum applicanti innotescet. Vtrum autem Deus solus, aut æque, aut magis bonus sit, quam est aggregatum resultans ex ipso Deo, & ex omnibus alijs entibus, q. sequente examinabitur.

#### QVÆSTIO IV.

*Virum Deus simul cum alijs entibus sit maius bonum, quam Deus solus; vel æquale; vel minus.*

- 67 **S**uppono primò, duas hinc imprimis debere distinguere quæstiones, quas immeritò confundunt aliqui. Prima est, an Deus per coniunctionem cum alijs entibus perfectior in se, atque adeò magis bonus, quam esset sine illis, euadat. Secunda, an aggregatum ex Deo, & ex alijs entibus sit in se maius bonum, quam Deus solus. Vtraque à nobis decidenda.
- 68 **S**uppono secundò, Auctores communiter dumtaxat agere ad propositum de coniuncto ex Deo, & creaturis existentibus, aut etiam possibilibus. Ego verò vniuersaliter agam de coniuncto ex Deo, & omnibus alijs entibus etiam impossibilibus. Quandoquidem entibus quoque impossibilibus sua conuenit bonitas intra ipsorum statum quiditatum, prout supra disp. 15. q. 9. proposit. 4. exposui.
- 69 **S**uppono tertio, Auctores communiter tantum vertere in dubium, an aggregatum ex Deo, & creaturis sit maius bonum, quam Deus solus; an non, sed æquale; non examinantes speciatim, (quod viderim), an sit bonum minus. Quod tamen ego dignum examine, atque determinatione censeo.
- 70 **I**gitur circa secundam quæstionem propositam suppositione primà, quam potissimum Auctores versant, Durand. in 1. dist. 43. q. 3. docet, bonum diuinum, & bonum creatum, siue complexum ex vtroque aliquid melius esse saltem extensiuè, quam solum bonum diuinum. Consentiant Soar. lib. 1. de Deo cap. 5. num. 3. Arriag. disp. 27. de voluntate Dei. num. 77. & Card. de Lugo disp. 2. de Incarat. sect. 4. num. 63. concedentes, tale complexum extensiuè quidem esse melius bono diuino solo; non verò intensiuè. Communis tamen sententia absolutè pronuntiat, aggregatum ex Deo, & creaturis melius, seu maius bonum non esse, quam est Deus solus. Ita tenent S. Thom. in 3. dist. 6. q. 2. art. 3. & q. 5. de Malo art. 1. S. Bonau. in 1. dist. 2. art. 1. q. 1. Fasol. 1. p. q. 6. art. 2. dubit. vnic. eum Nazario, Molina, Zumel, & Trigoso à se relatis. Recupit. lib. 4. de Deo q. 6. Vekenus de Deo disp. 3. cap. 4. Quiros 1. p. tom. 1. in explic. S. Th. q. 4. art. 2. dub. 3. Et alij communiter, qui controversiam istam attingunt. Quam nonnulli, vt Recupit. Veken. & Quiros de solo nomine, siue de solo modo loquendi potius, quam de re esse arbitrantur. Quandoquidem omnes vtrius-

que sententiæ Auctores in his duobus conueniant, quòd tota bonitas creaturæ eminenter continetur in Deo, & quòd (cum creatura nihilominus in se bona sit) Deus, & creatura plura bona sunt, quam Deus solus; dissidiumque superest dumtaxat, an complexum vtriusque, etsi propter primum non possit dici intensiuè melius, quam solus Deus, possit extensiuè saltem dici melius propter secundum.

#### Propositio 1.

Deus per coniunctionem cum alijs entibus nullatenus euadit in se perfectior, seu magis bonus, quam sine illis esset.

Hæc propositio priori ex duobus quæstionibus distinctis suppositione primà respondens apud omnes est in confesso. Pro eaque potissimum faciunt ea verba August. ab aliquibus circa quæstionem alteram non bene usurpata ex lib. 6. de Trin. cap. 8. *Cum adhaerescit creatura Creatori, illa fit maior, quam erat, non ille.* Clarius tamen stat pro illa S. Tho. 1. 2. q. 34. art. 3. ad 2. dum examinans propositionem illam. *Illud quod est optimum nullo addito potest fieri melius.* Concedit, illam procedere de optimo simpliciter, per cuius participationem omnia sunt bona, vnde ex nullius additione fit melius. Deum quippe per nullam omnino perfectionem, seu bonitatem à se distinctam perfici posse, seu melior fieri, quam sine illa esset, latè est à nobis demonstratum, q. 2. proposit. 6 in qua hæc continetur; aliaque proinde, aut maiore probatione non eget.

#### Propositio 2.

Complexum ex Deo, & creaturis non est melius, seu non est maius bonum, quam Deus solus.

Ratio est. Quia, vt ostendimus q. 2. proposit. 4. Deus eminenter continet in se totam omnino perfectionem, seu bonitatem creaturarum tum eminentià virtutis, tum eminentià æquivalentiæ; atque ita Deus nec minus valere, nec minus estimabilis, & amabilis, atque adeò nec minus bonus esse potest solus, quam est complexum ex Deo & creaturis coalescens. Cum enim creaturæ nihil omnino bonitatis addant tali complexo, quod non esset iam meliori modo præcontentum in solo Deo, nihil profecto valoris, nihil estimabilitatis, nihilque amabilitatis ei possunt addere supra id, quod solus Deus habebat; & consequenter nec possunt constituere complexum ipsum aut melius, aut maius bonum, quam erat Deus solus. Etenim iuxta verum illud ac fati vulgare axiomata, *Sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis*, vt nequit subiectum vllum euadere bonum sine bonitate, ita nequit euadere magis bonum sine maiore bonitate. At complexum ex Deo, & creaturis maiorem bonitatem non habet, quam solus Deus, utpote qui totam propriam formaliter, & totam creaturarum eminenter in se solo habet, nec aliam ad his complexum habere potest, vt constat. Igitur complexum ex Deo, & creaturis non potest esse magis bonum, quam est Deus solus.

Hinc constat, complexum ex Deo, & creaturis non solum non esse melius, siue maius bonum, quam est Deus solus intensiuè, sed neque extensiuè.



Quoniam esse quodlibet maius alio aliud non est in vniuersum, quam ipsum excedere in aliqua parte, quam supra ipsum addit aut intensiōis, sic fit maius quoad intensiōem, siue intensiue, aut extensiōis; si fit maius quoad extensiōem, siue extensiue. Sed complexum ex Deo, & creaturis nullam omnino partem aut intensiōis, aut extensiōis bonitatis addit supra bonitatem, quam habet solus Deus, iuxta dicta. Igitur tale complexum maius non est quoad bonitatem aut intensiue, aut extensiue, quam est Deus solus. Quod ipsum est, non esse illud melius, seu maius bonum, quam solus Deus aut intensiue, aut extensiue.

75 Dices. Deus, & creaturæ sunt plura bona, quam Deus solus. Ergo & maius bonum. Concesso antecedente, nego consequentiam. Quia ad pluralitatem bonorum facta est pluralitas subiectorum; quæ bona dicuntur: Deus autem, & creaturæ plura subiecta sunt dicta bona. Ad maioritatem verò boni requiritur maioritas bonitatis. Deus autem, & creaturæ simul non habent maiorem bonitatem, quam habet Deus solus.

76 Dices rursus. Totum est maius suâ parte. Sed complexum ex Deo, & creaturis totum quoddam bonum est, cuius Deus est pars. Igitur tale complexum maius est bonum, quam solus Deus. Distinguo maiorem. Totum est maius suâ parte secundum id quo excedit partem, verèque subinde est totum respectu eius; concedo. Secundum id, in quo non excedit partem, atque adeo neque est totum respectu eius, nego. Deinde distinguo minorem. Sed complexum ex Deo, & creaturis totum quoddam bonum est, cuius Deus est pars secundum numerum subiectorum,

77 siue entium, quæ bona dicuntur; concedo. Secundum bonitatem, à qua dicuntur bona; nego. Et nego consequentiam. Bonitas quippe Dei non est pars bonitatis complexi, prout opus erat, ut complexum maius quoad bonitatem, atque adeo maius bonum, quam Deus solus, diceretur; sed est ipsa tota complexi bonitas iuxta dicta. Proindeque, ut nequit complexum quoad bonitatem dici totum respectu Dei; sic nec quoad bonitatem maius, & consequenter nec maius bonum, quam Deus solus, dici potest.

Propositio 3.

77 Complexum ex Deo, & ex omnibus alijs entibus tam impossibilibus, quam possibilibus non est melius, seu non est maius bonum, quam Deus solus.

78 Tum quia tota bonitas tam impossibilem, quam possibilem eminenter continetur in Deo & eminentiâ virtutis, & eminentiâ æquivalentiâ, ut supra q. 2. proposit. 4. & 5. probatum est; recurritque argumentatio facta pro præced. proposit. Tum quia bonitas impossibilem ab annexâ sibi impossibilitatis imperfectione ita decreuit, seu potius euanescit, ut veniat reputanda pro nullâ iuxta dicta supra q. 9. fine. Quo fit, ut aggregatum ex impossibilibus, & possibilibus non magis bonum, quam aggregatum ex solis possibilibus, veniat absolute censendum.

Propositio. 4.

78 Complexum ex Deo, & ex omnibus alijs entibus absolute est minus bonum, quam Deus solus.

Quoniam, datis duabus perfectionibus, seu bonitatibus secundum se præcisè æqualibus, altera sit in perfectione mixta, altera si verò secus, ea, quæ est mixta imperfectione minor, quam altera, absolute venit censenda iuxta proposit. 59. demonstratam disp. 15. q. 7. Sed bonitas solius Dei, & bonitas complexi ex Deo, & alijs entibus secundum se consideratæ æquales ut minimum sunt; siquidem prima non est minor, quam secunda, iuxta præcedentes propositiones: bonitasque talis complexi innumeris aliorum entium in ipso contentorum imperfectionibus mixta est, ut constat bonitas verò solius Dei ab omni imperfectione est prorsus immunis, ut est stabilitum q. 2. proposit. 2. Igitur bonitas talis complexi minor absolute venit censenda, quam bonitas solius Dei; ipsumque subinde complexum minus bonum est, quam Deus solus. Quod erat ostendendum.

79 Ex hac propositione inferitur, compositum, quod ex Verbo diuino, & ex naturâ humanâ coalescit in Christo Domino, propter imperfectionem creaturæ, quam humanitas secum fert; minus bonum, atque adeo minus amabile euadere, quam est Deus solus. Quidquid in oppositum censeant, doceantque nonnulli Theologi in tract. de Incarnatione.

QVÆSTIO V.

*Verum attributa Diuina inter se comparata, æqualia sint quoad perfectionem, seu bonitatem; vel inæqualia.*

80 Sermo non est de Attributis diuinis aut extrinsecis, aut extrinsecis, iuxta diuisionem eorum tractatam supra disp. 2. q. 3. quod attinet ad illa extrinseca, per quæ in conceptibus suis complentur, aut constituuntur, sed tantum de formalitatibus à Deo indistinctis tum eorum, tum aliorum, quæ Deo adæquatè intrinseca sunt; ipsque toti Trinitati communibus: nam plena consideratio de personalibus ad tract. de Trinitate spectat; de quibus nihilominus obiter non nihil attingemus. Quoniam autem omnia huiuscemodi attributa communia quantum ad id, quod habent intrinsecum Deo, & inter se, & cum Deo ipso realiter sunt vnum, & idem; idem autem nec propriè sibi æquale est; nec villo modo potest esse sibi inæquale; dumtaxat agit quæstio præsens de illis, prout sunt distincta per rationem. Quo pacto plures formalitates, seu plura prædicata, seu plura attributa Dei sunt. Quæriturque, an illa ut sic comparata inter se formaliter, & ex proprijs conceptibus æqualia, vel inæqualia sint quoad perfectionem, seu bonitatem.

81 Esse inæqualia docent Herice testans de communi disp. 15. de Volunt. n. 12. Arriag. disp. 27. n. 64. Recupit lib. 3. de Deo q. 14. Queros de Deo disp. 18. sect. 4. & alij. Esse verò æqualia tenent Arrub. 1. p. disp. 105. à n. 30. & disp. 145. n. 4.



n.4. Granad. tract. 2. disp. 9. Card. de Lugo disp. 2. de Incarnat. sect. 4. & 5. & alij.

82 Porro inter Auctores primæ sententiæ, qui censent, vnumquodque attributorum Dei formaliter, & simplicitate includere in conceptu suo essentiam, & cætera attributa, iuxta dicta supra disp. 2. q. 6. penes explicitum suorum conceptuum præcisè dicunt, esse inæqualia; iuncto enim etiam implicito, æqualia esse consentunt. Ex Auctoribus verò secundæ sententiæ alij propter dictum implicitum in illis suā sententiā inclusum, absolutè dicunt, esse attributa æqualia. Alij censent, ea fortiori æqualitatem à prædicato infinitudinis, quod omnia transcendit; quasi nequeant non esse æqualia, quæ sunt infinita. Alij denique propter exigentiam, quam vnumquodque habere dicunt in quantum diuinum identificationis cum alijs, eorum omnium perfectionem, censent, habere æquivalenter, atque ita omnia æqualia esse.

### Propositio I.

83 Multa attributa diuina sumpta formaliter ex genere suo (vt aiunt) sunt inter se inæqualia quoad perfectionem, seu bonitatem.

Ab hac propositione nemo dissentit. Quia, esse attributa diuina sumpta formaliter inæqualia ex genere suo, aliud non est, quam eorum prædicata generica, vel quasi generica (Deo videlicet, & alijs entibus communia) inæqualia esse sumpta formaliter. Et certum est, multa huiusmodi prædicatorum sumpta formaliter quoad perfectionem, seu bonitatem inæqualia esse inter se. V.g. quia prædicata intellectiui, & volitiui abstractè, & secundum se sumpta inæqualia sunt quoad perfectionem; eo quod melius esse censetur posse intelligere, quam posse velle; ideo attributa diuina intellectiui, & volitiui, in quibus illa prædicata contracta ad Deum reperiuntur ex genere suo dicuntur esse quoad perfectionem inæqualia. Similiter, quia vt dicitur Sap. 6. *Melior est sapientia, quam vires*; scilicet ex suo conceptu generico: idcirco est etiam Deo melius ex genere suo esse sapientem, quam esse potentem. Atque ita attributa sapientiæ, & omnipotentia Dei ex genere suo sunt inæqualia quoad perfectionem, seu bonitatem. Pariterque de similibus dicendum est.

84 Quo eodem sensu venit dicendum, melius esse ex genere suo in Patre æterno esse Principium, quam in Filio esse principiatum. Tum meliorem esse ex genere suo originem actiuam, qua Pater producit Filium, quam passiuam, qua Filius producit à Patre. Nempe quia loquendo generice, melius est esse principium, quam esse principiatum, & melius producere, quam produci; vt est melius dare, quam accipere.

### Propositio 2.

85 Multa attributa diuina etiam prout diuina, siue contracta ad Deum sumpta formaliter, & præcisè secundum proprium conceptum vniuscuiusque inæqualia sunt inter se quoad perfectionem, seu bonitatem.

Quoniam ea omnia attributa Dei, que sumpta formaliter ex genere suo sunt inæqualia, quoad perfectionem iuxta proposit. 1. etiam considerata vt diuina, siue contracta ad Deum retinent inæqualitatem eandem: quia retinent eandem formaliter conceptus genericos de suo inæquales: quin aliquid de eorum inæqualitate dematur per talem contractionem, Vt enim constat ex generali doctrinā traditā latè à nobis in Pharo Scient. disp. 2. q. 3. conlect. 4. & 6. & disp. 17. q. 5. & 6. conceptus quilibet vniuersalis idem formaliter permanet in statu contractionis, ad quem transit per sui coniunctionem cum subiecto particulari, cui attribuitur; ac erat in statu abstractionis præcisè ab omni subiecto. Atque ita, si duo conceptus vniuersales sumpti formaliter inæquales sunt inter se quoad perfectionem in statu abstractionis, & in statu contractionis per se præcisè considerati remanent inæquales; quia remanent formaliter iidem. Quod maxime verum est, quando ambo contrahuntur per coniunctionem sui cum eodem subiecto, vt euenit in nostro proposito: quia tunc ne extrinsecè quidem possunt aliquam variationem subire à subiectis se conerahentibus; eum sint vnum, & idem. Sic, quia conceptus vniuersales sapientiæ, & potentia inæquales quoad perfectionem sunt in statu abstractionis iuxta illud Sap. 6. *Melior est sapientia, quam vires*, & in statu contractionis ad Deum, (quem acquirunt per sui coniunctionem cum Dei essentia vt cum subiecto, iuxta dicta de subiecto attributorum Dei supra disp. 1. q. 10. & disp. 2. q. 1. 3. & 5.) remanent inæquales. Quod est, attributa diuina sapientiæ, & potentia etiam prout diuina inæqualia esse quoad perfectionem sumpta formaliter, prout nostra propositio fert.

Dices. Vnumquodque diuinum attributum prout tale includit in suo conceptu etiam sumpto formaliter essentiam, & omnia alia attributa Dei, atque adeo totam omnino Dei perfectionem. Igitur omnia etiam sumpta formaliter sunt quoad perfectionem æqualia. Nego antecedens. Quod falsum esse, latè probaui supra disp. 2. q. 6.

Dices deinde. Vnumquodque attributum diuinum quæ tale infinitum est quoad perfectionem; quia prædicatum infinitudinis transcendens est omnes diuinas perfectiones etiam sumptas formaliter, prout supra disp. 14. q. 1. & 4. statutum est. Igitur ab huiusmodi infinitudine omnia attributa diuina quæ talia æqualia euadunt quoad perfectionem. Quidquid sit de antecedente, loquendo formaliter. Nego consequentiam. Quia bene possunt esse inæqualia extrema, quæ sunt infinita, prout vniuersè ostensum est supra disp. 13. q. 2.

Dices præterea. Quoduis attributum diuinum eorum, de quibus nunc egimus, prout diuinum est, exigentiam essentialem, siue necessitatem habet etiam sumptum formaliter identitatis sui cum cæteris omnibus: quia talis exigentia, siue necessitas vnum ex prædicatis est transcendentibus omnes diuinas formalitates identificatas realiter. Igitur quoduis ex dictis attributis hoc titulo fert secum saltem æquivalenter omnes aliorum perfectiones. Atque ita ab hoc titulo quoad perfectionem euadunt omnia æqualia. Respondeo, singula attributa diuina identificata realiter habere quidem etiam sumpta formaliter exigentiam, siue necessitatem identitatis sui cum omnibus alijs; à talique prædicato se transcen-



dente fortiri quidem illa æquivalentiam integræ perfectionis Dei, & consequenter æqualitatem quoad perfectionem, seu bonitatem, prout propositione sequente exponemus. Quia tamen prædicatum istud non transcendit illa per inclusionem, sed per adiectionem iuxta doctrinam vniuersalem de prædicatis transcendentibus traditam à nobis latè in Pharo Scienc. disp. 17. q. 20. idcirco illa possunt, & plerunque solent concipi sine tali prædicato, siue cum præcisione ab illo: quo pacto concepta nec habent dictam æquivalentiam integræ perfectionis Dei, neq; inde oriundam æqualitatem. Quo fit, vt, quæ ex proprijs conceptibus præcisæ ab eâ necessitate identitatis cum alijs inæqualia sunt, concepta cum tali præcisione, prout nos de illis loquimur in præsentii propositione, non possint non semper esse inæqualia. Vnde illius veritas firma persistit.

89 Ex eâ autem sequitur, personas etiam diuinas Patris, Filij, & Spiritus sancti inæquales ex præcisæ suis conceptibus esse, vt concedunt Fasol. tom. 3. in 1. p. q. 42. art. 1. Recupit. lib. 3. de Deo q. 14. & Quiros tract. 2. de Deo disp. 18. sect. 4. conceptas scilicet cum præcisione à necessitate identitatis suarum personalitatum cum essentiâ, & mediâ illâ cum totâ perfectione Dei.

Propositio 3.

90 Omnia attributa diuina identificata realiter à necessitate metaphysicâ identitatis sui cum cæteris, cum eotâque perfectione Dei, quam necessitatem vnumquodque etiam formaliter sumptum fert secum annexam, æqualia euadunt inter se quoad perfectionem, seu bonitatem.

Quoniam necessitas metaphysica identitatis vnius conceptus cum altero æquivalenter est ipsa identitas. Atque adeo quibus conceptus formaliter prout necessitatis ad identitatem cum altero

æquivalenter habet in se totam perfectionem, siue bonitatem alterius; tam perfectusque subinde, tam bonus, tam æstimabilis, & amabilis censetur vt sic, quàm totum ex utroque per ipsam identitatem resultans. Quoduis igitur attributum diuinum formaliter prout necessitatum ad sui identitatem cum cæteris, cum totâque perfectione, seu bonitate Dei æquivalenter habet in se totam ipsam perfectionem, seu bonitatem ipsius Dei; tam perfectumque subinde vt sic, tam bonum, tam æstimabile, & tam amabile euadit, ac est totus Deus. Cùmque omnia, & singula Dei attributa identificata realiter similiter considerata formaliter idem eodem titulo habeant, atque quoduis seorsim; planè consequitur, omnia prout sic æqualia esse quoad perfectionem, seu bonitatem. Quod erat probandum.

Et confirmari potest. Quia, sicut Deus 91 titulo causæ primæ creaturarum tam bonus est solus, quàm integrum aggregatum ex ipso, & creaturis; eo quòd ultra suam bonitatem formalem eminenter habet in se eo titulo omnem creaturarum bonitatem, etsi eam non habeat formaliter, prout ex sententiâ omnium statuimus q. 4. Ita quoduis attributum diuinum titulo necessitatis omnimodæ ad sui cum cæteris omnibus identitatem tam bonum est sumptum seorsim prout tali necessitate effectum, quàm aggregatum ex ipso, & ex omnibus alijs; eo quòd ultra suam bonitatem formalem æquivalenter habet in se eo titulo omnem aliorum bonitatem, etsi eam non habeat formaliter. Cùmque omnia, & singula, quæ realiter sunt identificata, idem eodem titulo habeant, non possunt non omnia, & singula vt sic æqualia esse quoad bonitatem.

Vnde etiam apparet, quomodo personalitates 92 diuinæ, personæque ipsæ Trinitatis æquales omnino inter se euadant quoad perfectionem, seu bonitatem à necessitate, qua singulæ necessitate sunt ad identitatem sui cum essentiâ, & mediâ illâ cum tota perfectione Dei.

QVAESTIO I.

DISPUTATIO XVII.

QQA TRA-